

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2010/11:1 om anslagsäskanden för 2011 och bemyndiganden under utgiftsområde 5 Internationell samverkan. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen ska anvisa sammanlagt 2 001 841 000 kr till detta utgiftsområde för budgetåret 2011. Utgiftsområdet omfattar elva olika anslag. I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisningar för de olika anslagen. Därutöver tillstyrker utskottet att åtaganden som rör ramanslagen 1:9 *Svenska institutet* och 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* får göras.

Utskottet tar även ställning till två motioner vilka avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Motionen	6
Utskottets överväganden	8
Internationell samverkan	8
Anslag och bemyndiganden	8
Övrigt yrkande	12
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Bemyndigande för ramanslaget 1:9 Svenska institutet**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:9 Svenska institutet som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 kr under 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 5 punkt 1.

2. **Bemyndigande för ramanslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 147 000 000 kr under 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 5 punkt 2.

3. **Anslagen för 2011 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan**

Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt uppställningen i propositionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 5 punkt 3.

4. **Medling och konflikthantering**

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 6.

5. **EU och internationell säkerhet**

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 39.

6. **Övrigt yrkande**

Riksdagen avslår motion 2010/11:U242.

Stockholm den 25 november 2010

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Kent Härstedt (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus Engström (KD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och William Petzäll (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Anslagen inom varje utgiftsområde ska, enligt 5 kap. 12 § riksdagsordningen, fastställas genom ett särskilt riksdagsbeslut.

Riksdagen kommer den 8 december 2010 att behandla finansutskottets betänkande 2010/11:FiU1, där propositionens förslag till utgiftsram för bl.a. utgiftsområde 5 behandlas. Summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet får högst uppgå till det belopp som riksdagen sålunda kommer att besluta. I finansutskottets betänkande, som väntas justeras den 25 november 2010, tillstyrker finansutskottet propositionens förslag (i denna del), enligt vilket utgifterna för utgiftsområdet ska uppgå till sammanlagt 2 001 841 000 kr.

Utskottets ställningstagande i detta betänkande är således villkorat av att riksdagen den 8 december 2010 vad gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan fattar beslut i enlighet med finansutskottets betänkande 2010/11:FiU1 om en utgiftsram för utgiftsområde 5 på sammanlagt 2 001 841 000 kr.

I budgetpropositionen för 2011 lämnar regeringen förslag om anslag under utgiftsområde 5 Internationell samverkan för budgetåret 2011.

Regeringen föreslår även att riksdagen tillstyrker att åtaganden som rör ramanslagen 1:9 *Svenska institutet* och 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* får göras.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1.

I betänkandet behandlar utskottet också två motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2010. Även dessa förslag återges i bilaga 1.

En av de motioner som behandlas i detta betänkande är en enskild motion. Utskottet föreslår i ett avslutande avsnitt i betänkandet att detta motionsförslag avstyrks i enlighet med utskottets riktlinjer för förenklad motionshantering.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Utgiftsområdet Internationell samverkan består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter och Svenska institutet. Målet för utgiftsområdet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder.

I propositionen föreslås anslag för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden. Regeringen föreslår i *punkt 1* att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:9 *Svenska institutet*

som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 kr under 2012–2014. Regeringen önskar också, i *punkt 2*, att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 147 000 000 kr under 2012–2014. När det gäller anslagen för budgetåret 2011 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan föreslår regeringen, i *punkt 3*, att riksdagen anvisar följande:

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Belopp
1:1	Avgifter till internationella organisationer	1 448 554
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	137 844
1:3	Nordiskt samarbete	13 995
1:4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	27 312
1:6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik och nedrustning	55 757
1:7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri)	23 787
1:8	Bidrag till Utrikespolitiska Institutet (UI)	13 325
1:9	Svenska institutet	92 551
1:10	Information om Sverige i utlandet	14 475
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	170 415
Summa för utgiftsområdet		2 001 841

Motionen

Socialdemokraterna framhåller i kommittémotion 2010/11:U306 *yrkande 6* att Sverige genom sin utrikes- och utvecklingspolitik över tiden har byggt upp en stor trovärdighet. Många gånger under årens lopp har Sveriges roll efterfrågats i olika sammanhang, men, betonar partiet, Sverige har inte haft vare sig resurser, organisation eller kunskap att ta sig an flera av de uppgifter vi ombetts att bistå med. Socialdemokraterna vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Sverige ska vara en stark röst i världen för fred och vara en viktig aktör i fredsarbete och konflikthantering.

I *yrkande 39* framhåller Socialdemokraterna att EU behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande. EU:s snabbinsatsstyrkor, där Sverige bidragit genom den nordiska snabbinsatsstyrkan (NBG) har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Det finns dock anledning, menar Socialdemokraterna, att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts.

Socialdemokraterna vill att EU stärker sin förmåga att, med medlemsstaternas resurser, bidra till att bevara fred, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet genom civila och militära insatser. Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att FN:s säkerhetsråd har ett huvudansvar för internationell fred och säkerhet. EU har utvecklats till en stor global aktör och bör samarbeta och stödja FN. Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser och att ställa den till FN:s förfogande är en utveckling som Socialdemokraterna aktivt har drivit på.

Utskottets överväganden

Internationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:9 *Svenska institutet* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 kr under 2012–2014.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* som inklusive tidigare gjorde åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 147 000 000 kr under 2010–2014.

Riksdagen bifaller regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt uppställningen i propositionen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om medling och konflikt- hantering, EU och internationell säkerhet samt ett övrigt yrkande som hanteras med förenklad motionsberedning.

Anslag och bemyndiganden

Utskottet instämmer i de synpunkter som framförs i motionerna om vikten av ett starkt svenskt engagemang för konflikt- hantering och förebyggande fredsarbete. Insatser för att förebygga, dämpa och lösa väpnade konflikter bidrar också till att lägga en grund för andra viktiga mål, såsom fattigdoms- bekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter.

Utskottet konstaterar att medverkan i och utveckling av freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och fredsbyggande arbete utgör en prioriterad uppgift för en aktiv svensk utrikespolitik. Målet är att genom svensk medverkan bidra till att genom internationella fredsfrämjande insatser förebygga, hantera och lösa kriser och konflikter samt att bidra till fredsbyggande. Sverige deltar i fredsfrämjande verksamhet i form av militära och civila insatser, dvs. med väpnad trupp, militärobservatörer, observatörer, poliser, diplomater och andra civila experter, bl.a. inom utvecklingssamarbetet och rättsområdet. Sverige medverkar inom ramen för olika organisationer och med bred geografisk representation, som en återspeglning av det svenska engagemanget för en fredlig utveckling både i vårt närområde och globalt.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i budgetpropositionen understryker att EU utgör det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive kris- hantering och fredsfrämjande insatser, är under fortsatt stark tillväxt.

Regeringen verkar för att Sverige ska vara pådrivande när det gäller utvecklingen av Europeiska unionen som global aktör. Regeringen framhåller det som angeläget att EU genom en bred och effektiv utrikespolitik står väl rustat för att möta de globala utmaningar som Europa och världen står inför. I propositionen understryks att Sverige avser att aktivt bidra till såväl den konceptuella som operativa utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

I propositionen framhåller regeringen att för svenskt vidkommande intar EU en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. FN är självfallet ett centralt forum för Sveriges arbete inom internationell fred och säkerhet. Medlemskapet i OSSE och Europarådet samt samarbetet med Nato och de länder som ingår i Partnerskap för fred-samarbetet (PFF) är också av central betydelse, liksom det regionala samarbetet i närområdet.

Utskottet noterar att Sverige, genom ett aktivt deltagande samt betydande bidrag till de militära och civila insatser som har lanserats inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), har kommit att spela en roll i GSFP:s utveckling. Antalet militära och civila insatser inom ramen för GSFP fortsätter att öka. På den militära sidan kan nämnas den marina insatsen Operation Atalanta som verkar utanför Somalias kust främst i syfte att säkerställa att humanitär hjälp till Somalia når fastlandet. Under våren 2010 ledde Sverige denna insats. I Atalantainsatsen deltog även ett av Kustbevakningens övervakningsflygplan. På den civila sidan utgör EU:s rättsstatsinsats Eulex i Kosovo den hittills mest omfattande och komplexa missionen. En av GSFP:s viktigaste uppgifter är att ge stöd till FN:s fredsfrämjande arbete, och Sverige verkar för att utveckla samarbetet mellan EU och FN.

I budgetpropositionen framhåller regeringen att Sveriges ledningsansvar för den nordiska stridsgruppen – Nordic Battle Group – ligger fast. Förberedelser pågår inför en ny beredskapsperiod, under första halvåret 2011. Regeringen har för avsikt att ställa den nordiska stridsgruppen till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2014 med Sverige som ramnation. Regeringen har aviserat en skrivelse med en redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011.

I budgetpropositionen anför regeringen att ett fortsatt svenskt deltagande förutses i ISAF i Afghanistan. Regeringen överlämnade proposition 2010/11: 35 om fortsatt svenskt deltagande i ISAF till riksdagen den 4 november 2010. Det svenska deltagandet i Kfor fortsätter i enlighet med det tvååriga mandat som riksdagen beslutade hösten 2009 (bet. 2009/10:UFöU2, rskr. 2009/10:120). Den kvarvarande svenska närvaron kommer främst att vara inriktad på stöd till säkerhetssektorsreformen i Kosovo.

Utskottet delar regeringens ståndpunkt att Sveriges starka stöd till FN utgör ett centralt element i svensk utrikespolitik. Regeringen betonar i propositionen att den eftersträvar en tydlig svensk röst i FN när det gäller såväl policyskapande som direkta insatser i fält. Sverige innehade fram till juni 2009 ordförandeskapet för Burundikommittén inom ramen för FN:s

fredsbyggande kommission. Mot bakgrund av erfarenheterna från detta ordförändskap och som största givare till FN:s fredsbyggande fond (PBF) aviserar regeringen att Sverige kommer att fortsätta att aktivt verka för att göra FN:s fredsbyggandearkitektur till ett effektivt verktyg för att överbrygga glappet mellan akuta krishanteringsinsatser och mer långsiktig utvecklingsarbete. Utskottet välkomnar att Sverige även i fortsättningen kommer att verka för att stärka FN:s medlingskapacitet inte minst genom Folke Bernadotteakademins utbildningsinsatser. I propositionen framhålls att särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt uppföljningen av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet inkluderande kampen mot det sexuella våldet i konflikter.

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen förutser att de internationella fredsfrämjande insatserna kommer att fortsätta att öka i omfattning och komplexitet. Ökade krav ställs bl.a. på säkerhetssektorsreformer, ett område som kommer att prioriteras även under kommande år. Regeringen anger att Sverige ska bidra till att FN med sina freds- och säkerhetsfrämjande instrument kan verka effektivt och kraftfullt. Vidare kommer Sverige att fortsätta att aktivt stödja och prioritera att bidra till världsorganisationens freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Utskottet delar regeringens betoning på att Sverige ska bidra till att FN är rustat för att fatta kraftfulla beslut som kan implementeras och agera i situationer som hotar internationell fred och säkerhet.

EU:s roll i internationell krishantering har ökat markant de senaste åren. En stark politisk drivkraft inom unionen har varit att genom krishanteringsengagemanget underbygga EU:s strävan att utveckla sin aktörsroll på ett globalt plan. Utskottet ser det som positivt att Sverige och Finland som ett led i denna strävan gemensamt har föreslagit att upprätta ett europeiska unionens fredsinstitut. Institutet skulle fördjupa de europeiska kunskaperna om fredsarbete och engagera sig i konfliktlösande insatser.

Utskottet noterar att regeringen avser att intensifiera arbetet med att bidra till civila insatser. I budgetpropositionen anförs att Sverige bör ha förmåga att mer aktivt ta på sig rollen som medlare i konflikter där Sverige har särskild kompetens eller förutsättningar att bidra. Utöver deltagande med svensk personal och expertis ska Sverige också fortsätta att bidra till insatser och verksamhet för att förebygga, dämpa och lösa väpnade konflikter. Här kommer det även fortsättningsvis att vara angeläget att stärka kvinnors roll och deltagande i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Regeringen understryker att detta arbete bidrar till att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Utskottet betonar vikten av att insatser för att stärka kvinnors deltagande, säkerhet och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är en integrerad del av regeringens arbete inom den freds- och säkerhetsfrämjande verksamheten. Utskottet noterar att regeringen under mandatperioden kommer att ta initiativ för att förstärka arbetet på området. Stödet till rättssektorn och säkerhetssektorsreformen förblir, meddelar regeringen, alltjämt

prioriterat. Som ett led i att stärka Sveriges arbete med säkerhet och utveckling och för att kunna svara mot den internationella efterfrågan på svensk personal utgör personalförsörjningsfunktionen på Folke Bernadotteakademien, tillika andra berörda myndigheter, en viktig del i det fortsatta arbetet.

Utskottet har tagit emot 2009 års rapport från Europeiska kommissionen om stabilitetsinstrumentet, KOM(2010) 512. Sedan stabilitetsinstrumentet inleddes 2007 har det tilldelats anslag på omkring 2 miljarder euro under perioden 2007–2013 som använts för att hantera konflikter och kriser världen över. Instrumentet har varit inriktat på säkerhetsshot på såväl nationell som regional nivå och har byggt upp en kapacitet för krishantering och konfliktförebyggande åtgärder. Omkring 48 % av instrumentets medel kanaliseras via FN-organ, under det att 22 % tillhandahålls via internationella och lokala fristående organisationer i det konfliktförebyggande och fredsskapande arbetet. De tematiska sektorer som stabilitetsinstrumentets arbete omfattar utgörs bl.a. av stöd till fredsbevarande uppdrag och fredsskapande insatser som leds av FN eller regionala organisationer, stöd till konfliktlösning och försoning samt stöd till åtgärder i områden där GSFP-insatser genomförs. Under 2009 har stabilitetsinstrumentet använts till stöd för Gaza, vid terrorbekämpning i Pakistan och vid rättegångar i Kenya och på Seychellerna mot personer som gripits i samband med EU:s militära insats Atalanta och står åtalade för sjöröveri.

Utskottet konstaterar att terrorismfrågorna sedan terroristattentaten den 11 september 2001 fått en alltmer framträdande plats i det internationella samarbetet för fred och säkerhet, såväl inom FN som inom EU, liksom i andra organisationer. I propositionen anføres att Sverige verkar inom ramen för dessa organisationer för att förebygga och motverka terrorism och kommer att fortsätta att aktivt bidra till implementeringen av FN:s och EU:s strategier mot terrorism. Sverige verkar vidare för en aktiv, handlingsinriktad diskussion inom EU om åtgärder mot terrorism, inklusive möjligheterna att via stödinsatser i tredje land befrämja en positiv utveckling. Utskottet delar regeringens uppfattning att respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer utgör grundförutsättningar för att effektivt möta hotet från terrorismen.

Utskottet konstaterar att regeringen i sin resultatredovisning för utgiftsområde 5 Internationell samverkan bl.a. redovisar att Sverige under 2009 har deltagit i flertalet av FN:s 18 fredsfrämjande insatser och i samtliga EU:s 12 insatser. Under innevarande riksmöte har utskottet i olika betänkanden haft, och kommer att ha, anledning att närmare behandla ett flertal av ovanstående organisationer och frågor, varför någon mer utförlig kommentar till resultatredovisningen inte lämnas i detta sammanhang.

Avslutningsvis konstaterar utskottet att Riksrevisionen inte har haft några invändningar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av det ovan anförda får motionerna anses väl tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motion 2010/11:U306 (S) yrkandena 6 och 39.

Utskottet tillstyrker propositionens *punkt 3* och att riksdagen därmed anvisar anslagen för budgetåret 2011 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med uppställningen i bilaga 1.

Utskottet tillstyrker även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:9 *Svenska institutet* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 kr under 2012–2014 (propositionens *punkt 1*).

Vidare tillstyrks att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag för ramanslaget 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 147 000 000 kr under 2012–2014 (propositionens *punkt 2*).

Övrigt yrkande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag framförda i den enskilda motionen 2010/11:U242. Denna motion avstyrks i enlighet med utskottets riktlinjer för förenklad motionshantering.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 5:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:9 Svenska institutet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 kronor under 2012–2014 (avsnitt 2.7.9).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 147 000 000 kronor under 2012–2014 (avsnitt 2.7.11).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt uppställning i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:U242 av Elin Lundgren m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk minröjning.

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.5 Konflikthantering, medling och fredsarbete.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 6.3 EU:s krishantering.